

**TÜRKİYE
HİLÂLİAHMER MECMUASI**

DOKSAN İKİNCİ
SAYI

SEKİZİNCİ YIL

15 Nisan 1929

ANKARA

M Ü N D E R E C A T

- 1 — Kongra.
- 2 — Şarlatanlığa ve batıl i'tikatlara bağlanmak (İsviçre Salibiahmer mecmuasının mart nüshasından).
- 3 — Fen üstatları (Salibiahmer Cemiyetleri İttihadı Kitabeti neşriyatından).
- 4 — Kimyevî harp ve sivil ehalinin muhafazası .
- 5 — Veremden vukubulan vefiyatın tenakusu (Salibiahmer Cemiyetleri ittihadı kitabeti neşriyatından).
- 6 — Hilâliahmer haberleri .
- 7 — Salibiahmer haberleri .

Dere edilmeyen evrak
iade edilmez

Türkiye

Mekale ve ilânlar Ankarada
"HİLÂLİAHMER MECMUASI"
müdürlüğüne gönderilmelidir

Hilâliahmer Mecmuası

Her ayın on beşinde Merkezi Umumi tarafından neşr olunur

Senelik abonesi bir liradır

Telefon numerosu 1255

HİLÂLİAHMERİN 1929 UMUMÎ MECLİSİ

Hilâliahmerin umumi meclisi evvelki nüshalarımızda ilân edildiği ve hile nisanın dokuzuncu salı günü Ankarada Halk Fırkası merkezinin tarihi içtima salonunda toplanmıştır.

Umumi meclise Murahhas olarak seçilmiş olan zevat saat ondan itibaren fırka binasına gelmeğe ve içtima salonuna girerek yerlerini işgale başladılar.

Saat on buçukta Hilâliahmerin umumi merkezi azasından Tırabzon mebusu Hasan B. E. Riyaset mevkiine geçti ve umumi meclise Murahhas olarak seçilen zatlerin isimlerini okuyarak yoklama yaptıktan sonra ekseriet olduğunu ve umumi meclisin açıldığını bildirdi. Ruzname şu maddelerden:

1. — *Reis ve Reisi Sanilerle Kâtiplerin intihabı.*
2. — *Merkezi Umumi İcraat ve Meclisi Umumi Tetkik Komisyonu Raporlarının tetkik*

ve kabulü halinde Merkezi Umumi zimmetinin ibrası.

3. — *1929 — 1930 Bütçesinin tastiki.*
4. — *Kur'a ile beş Aza çıkarılarak yerlerine diğerlerinin intihabı.*
5. — *Teklifat :*

A. — *Kuraklık mıntakaları için 250,000 liralık tahsisat verilmesi hakkında Merkezi Umumi teklifi.*

B. — *Bazı zevata Fahri aza unvanının tevcihi hakkında Merkezi Umumi teklifi.*

C. — *Hindistandaki cıval hakkında Merkezi Umumi teklifi.*

ibaret idi.

Hasan B.E. evvelâ ruznamenin birinci maddesine tevfiakan birinci ve ikinci reislerle kâtiplerin seçilmelerini teklifettiler.

Hemen seçilme işine başlanarak birinci reisliğe Büyük Millet Meclisi muhterem reisi, İstanbul ve Karesi murahhası Kâzım Paşa Hazretleri ve ikinci reisliklerde İstanbul murahhası mebus Hakkı Şinasi ve Eskişehir murahhası mebus İsmail paşalar ve kâtipliklerde İstanbul murahhasları Kocaali mebusu Selâheddin ve Kars mebusu Doktor Sadettin Beyefendiler seçildiler.

Hasan B. E. bu muamele bittikten sonra Kâzım Paşa Hazretlerini riyaset makamına davet eylediler. Kâzım paşa hazretleri riyaset makamını işgal buyduktan sonra murahhaslara teşekkür ederek ruzmanenin mütebaki kişilerini müzakereye koydular.

Umumi merkezin icraat ve umumi meclisin tetkik komisyonunun raporları aynen kabul edilerek bütçenin müzakeresine başlandı.

Bütçenin bütün fasılları ayrı ayrı okunarak aynen kabul olundu.

Nizamname mucibince yerlerine yenileri intihap edilmek üzere kur'a ile beş aza ismi çekilmiş ve bu suretle isimleri çıkan Çorum mebusu Dr. Mustafa, Isparta mebusu Mükerram Edirne mebusu Şakir, Siirt mebusu Mahmüt ve Alâettin zade Hasan Bey efendiler yeniden merkezi umumi azası olarak seçildiler. Umumi merkez azasından Kâbil Büyük Elçimiz Hikmet B. E. vazifesi dolayısıyla müsta'fa ad olunarak yerine Riyaseti Cumhur kâtibî umumisi Tevfik Bey Efendi seçildi.

Bunu müteakib ruzmanenin son maddesini teşkil eden tekliflere geçildi. Kuraklık muntikalarına yardımlar hakkında kâtibî umumi Dr. Asım-İsmail B. E. tarafından malûmat ve izahat verilerek evvelki nüshalarımızda bahsettiğimiz veçhile bu hususta yapılan ve yapılacak yardımlara tahsis edilen paranın 750,000 liraya iblâğı hakkındaki umumi merkezin teklifi kabul olundu.

Bundan sonra Cemiyete uzun senelerdenberi nafi hizmetlerde bulunmuş olan Erzurum Hilâliahmer merkezi reisi Dr. Şerif B. E. ye fahri aza ünvanının verilmesi kabul edildi. Ve ruzmanenin son maddesini teşkil eden Hindistan'daki emval hakkında umumi merkezin teklifine geçildi ve meseleye ait gelen uzun bir mektup okundu ve kâtibî umumi Asım Bey efendi tarafından mes'ele izah edildikten sonra umumi merkezin teklifi kabul olundu. Tetkik komisyonu azalarının yine vazifelerine devamı kabul olunduktan sonra azayı kiram tarafından riyaset makamına taktim edilen takrirler okundu ve bunlardan meclisi umumi namına bir hey'etin Reiscumhur Hazretleriyle. Büyük Millet Meclisi Reisi Kâzım ve Başvekil İsmet ve Erkânı harbiye reisi Eevzi paşalar hazaratına umum meclisin hissiyat ve tazimatını arzilemek üzere beş kişilik bir heyetin divanı riyasetee intihabı ve umum merkez azalarına teşekkür edilmesi kabul olundu.

Besim Atalay B. E. di tarafından Makamı riyasete taktim edilen bir

Şarlatanlığa ve batıl itikatlara bağlanmak

Fazla tesirli ilâçların sui istimali beni her şeyden evvel tabîî şarlatanlık mevzuuna temasa sevk ediyor,

Buda basit halk tabakası arasında olduğu kadar hiç bir muhitte revaç bulmuş değildir, zararları ise tasavvurun fevkindedir. Vebadan ve kanlı harplerden fazla insan hayatına mâl olmaktadır.

Hayatlarını namuslu bir tarzda kazanamıyacak derecede aptal veya tenbel olan bir takım sefil ve ahlâk düşgünü şahıslar, fenlerin en müşkül ve mühimlerinden olan hekimliği tat-

teklifte Hilâliahmer ismininin Kırmızı Aya tebdili ve İstanbul Murahhası Ali Paşa Hazretlerinin Mayıs son haftasının Hilâliahmer haftası olarak kabulü ve postalara verilen mektuplara daima Hilâliahmer pulları ılsakı dermeyan edilmişti. Bu takrirler Trabzon mebusu Hasan B. E. nin teklifi üzerine merkezi umumîye havale olundu.

Takrirleri müteakip müzakere edilecek başka bir madde kalmadığı reis paşa hazretleri tarafından bildirildi ve cümleye muvaffakiyetler temenni-siyle alkışlar arasında umumî meclise nihayet verildi.

Gelecek nüshamızdan itibaren umumî meclise taktim edilen rapordan en mühim kısımlarını derece başlayacağız.

bik etmek ve hastalıklar, ilâçlar ve bunların kullanılışları hakkında en ufak bir malûmata sahip olmadıkları halde hasta tedavisine kalkışmak küstahlığında bulunuyorlar.

Bunlar meyanında: şarlatanlar - köyden köye giden, halkı eğlendiren ve güldüren ve hastaların parasını çeken sıhhatinden ve çok defa canından eden ve sonra da, başka yerlerde aynı hile-kârlık ve iğfalâtta bulunmak üzere, kanla mülemma paraları ile kaçıp giden küstah ve vicdansız adamlar — sahte ünvan ve havassi mahsusa sahibi olmakla övünen çıkırkçılar, cerrahlar ve kurlangıçlar, [*] her derde deva satanlar — tehlikeli matahlarını gazetelerde ve el ilânlarında metheden haris zehirciler — ayak satıcıları (çerciler) mağrâbiler, üfürükçüler, kocakarılar, ve saire....

Sahte doktorlukla geçinen, bütün muhitlerinde insan öldürmekle meşgul olan bu gibi şahısların hepsinin isimlerini kim sayabilir! Bunlar, namuslu, safdil köylünün zihnine girmesini bilirler.

Köylü, hekimliğin ehemmiyetinden haberdar değildir, yapılması mümkün olmayan şeyler hakkında verilen vait-

[*] Mütetabbib kelimesinin türkesi

lere kanar ve ufak bir kazanç yüzünden, hayırhahane bir yardım maskesi altında, hemcinslerinin sıhhatini ve hayatını ifna edebilecek derecede insanların kötü olabileceklerine imkân olmadığını sanır.

Ekseriya isimlerini yazmasını, hatta okumasını bile bilmeyen bu gibi hilekârlara bazen zeki, münevver ve sair hususlarda, mâkul insanların itimat etmeleri şa.ılacak şeydir.

Hiç bir şey öğrenmediği bilinen en ufak bir işçiye bile itimat edilmezken; bir kere parayı aldıktan sonra yalancı çıkıp çıkmayacağına ve hastaların iyimi olduklarını, yoksa kendi bilgisizliğine kurbar mı gittiklerine zerre kadar ehemmiyet vermiyen bir haylaza, malik olduğumuz şeylerin en mühimleri, yani sıhhatimiz ve hayatımız emniyet ediliyor,

Makamatı aidesince müseccel veya mezun hakikî bir tabibe müracaata imkân olmadığı takdirde hastalarını şarlatanlara emniyet etmekten ve bu vicdansızları hastaların hayatıyla doyurmaktan ise, bizzat lâyükile tedavi etmek müreccahtır. Aksi halde insan bu adamların cürümlerine iştirak etmiş ve vicdanına bir katil azabı yüklemiş olur.

Budalalık, cihalet ve itikadatı batıla ekseriya tecemmü eder. Batıl itikatlar halk tabakası arasındaki budalalarda daima kökleşmiş bir halde buluna gelmiştir. ve onları hırafata inanmaktan temamlile vazgeçirmek is-

tikbalde de pek müşkül olacaktır. Tabiatın kuvvetlerini tanımayan bu gibi insanlar bilumum gayrı mutat ahvali, tabiatın fevkinde sebeplere sihirbazlığa, şeytanın müdahalelerine ve yıldızların tesirlerine atfetmeğe pek mütemayildiler.

A'razı temamlile alelade olmıyan ve bir az garip görünen bütün hastalıkları, ve bilhassa asabî hastalıkları, bazı sar'a şekillerini, daülcumudu (Katalepsi yi),(*) hora illetini, çocukların sıskalık illetini, v.s. fevkattabia telakki ederler, ve bunları sihirli dualar, tüt-süler, muskalar, ve bu hastalıkların sebepleri hakkındaki fikirleri gülünç ve budalaca olan sair mümasil vasıtalar ile iyi etmek isterler. Bunlarla uğraşırken de hastaların kurtulmalarına yardım edebilecek olan tabii vasıtaları ihmal etmiş olurlar.

Bütün hastaların tabii sebeplerden neşet ettiklerini ve şayet kabili şifa iseler tabii vasıtalarla iyi edilebileceklerini her zaman tekrar etmeğe mecbur kalmak cidten hazindir.

Eşref saate inanmak da bunlardan aşağı kalmaz. Halk tabakası arasındaki basiret sahibi olmıyan eşhas, bir kanuna itaat ve riayet eder. gibi takvime tâbi olurlar. Şayet yıldızların şekli müsait değilse her hangi bir vasıttan, istifadeden çekinirler. Ve bu yüzden de tam istifade edilecek bir zaman kaybederler ve ya işlerine yaramıyacak başka bir vası-

(*) Raks Hastalığı.

taya müracaat ederler. Bu da sırf bu sureti hareketi takvimin tavsiye ettiği içindir.

Bu sebepten pek sık hayatlarını ve sihatlerini cahil bir takvimcinin keyf ve reyine bağlamış olurlar. Bu ise el ile temas edilebilecek bir delilikdir, zira, yıldızların insanların vücuduna ve sihhatine tesiri kabul edilse bile bu tesir bütün insanlarda aynı tarzda olmaz. Çünkü hiç bir insan diğer bir insanın teşekkülâtı bünyeviyesine tamamen malik değildir ve en muhtelif aksilikler de her hangi bir zaman insanın başına gelebilir. Binaenaleyh yıldızların tesirile nelerin umumiyetle faydalı ve nelerin zararlı olduğunu bile bilmek imkân haricindedir.

••

Cahil insan kendini şarlatanlara nakadar kaptırır ise hakikî doktorlardanda o derece uzaklaşır. Onun kulakları çocukluğundan beri doktorlara karşı yanlış fikirlerle doldurulmuştur ve gidip onlardan rey ve nasihat isteyeceğine bilakis umumiyetle yanlış telakkilerini âzami hadde çıkarır. Bundan mada da nadiren hekimlerin nasihatinden istifade edecek derecede sebat ve itaat sahibidir.

Doktorların fakir halk tabakasıyla temasları az olduğundan. bunların hastalıklarına ve hastalıklarının sebeplerine vakıf olmayacakları zan edilir ve büyük masraflardan çekinilir. Fakat her iki noktadada aldanılıyor.

bir tabibin mühtac olduğu ilimleri öğrenmek için bütün müddeti hayatınca uğraşan ekseriya bu uğurda geceli gündüzlü çalışan bir adamın, hastalıkları ve devâlarını, bir kaç âdi ve kötü tertipten başka bir şey bilmeyen, bir hekim taklitesinden her halde daha iyi bileceği ve tedavisini daha mahirane yapacağı tabiidir.

Bir hekim bu ismi bihakkın taşıya bilmek için pek çok mâlûmat sahibi olmak mecburiyetindedir. Bundan dolayı da basit halk onun hakkında hüküm verecek mevkide deigldir. Bu hususu daha münevver insanlara bırakmalı ve makamâtı aidesinin, ancak mahir insanlara icrayı tababet ettirecek kadar, halka karşı müşfik ve onun iyiliğini ve kötülüğünü farik olduğuna kanaat beslemelidir.

Kimse mahir bir hekimden daha az masrafla tedavi edemez, zira o büyük bir miktar devâ çarelerinin içinden en ucuzunu intehap edebilir. ve ekseriya ağır hastalıkları bile yalnız münasip bir tarzı hareket tavsiye ederek, hiç bir ilâca müracaat etmeksizin ber taraf edebilir.

Halbuki şarlatanlarda keyfiyet böyle degildir onların emeklerinin hiç bir kıymeti yoktur, fakat buna rağmen onların en adışı bie hiç bir şeyi bedahvadan yapmaz.

Kendisine bağlananların parasını doktorun ve eczacının alacağından kat kat fazlasıyla, yavaş yavaş kendine çekmegi bilir. Bir kerre şarlatanların

bilgisizliği ve viedansızlığı yüzünden hastalık ilerleyince de, doktor ücreti ve ilaç parası olarak, alelumum çok daha fazla masraf yapmak mecburiyetinde kalınır.

Fakat hekime yalnız vakit ve zamanında müracat etmekde kâfi degildir. tertip ettiği ilaçları almak ve onun tedavi usulüne riayet etmekde lâzımdır.

Hekimin tavsiye ve tertip etmemiş olduğu bir şeyi kendiliğinden yapmamak ve almamak ve ilk reçetenin hemen tesiri görülmeyince derakap doktordan yüz çevirmemek te şarttır.

Hastalıklarda bir çok ilaçlar ve vasıtalar tecrübe etmekle ve hastaya ne tavsiye ve methedilmiş ise, hepsini kullandık bu suretle hiç bir şey ihmâl etmemiş olmak zannile neticede kendini teselli etmek umumiyetle işlenen bir hatadır. Zira her şeyin hastaya faydalı olmasına imkân yoktur, ancak derdini iyi edebilecek hakiki hassalara malik olan şeylerdir ki bir fayda verir-

ler. Bundan dolayıdır ki, hekim yemek içki ve saire hususlarında neleri men ediyorsa, o memnuiyetlere kat'î surette riayet etmeli ve hastanın tarzi tedavisine ait bütün tavsiyelerini büyük bir dikkatle takip edip ilaçları da, keyfi olarak değil, fakat aym ihtimamla ve tarifi veçhile tam zamanında vermelidir. Zira hastalıkların iyi olmasına daima iki şey birden tesir eder:

Muvafık bir tedavi ve pehriz usulü ile ilaçların istimali.

Fakat bunların hepsine halk tabakası nadiren dikkat ve riayet eder.

İşte bundan dolayıdır ki, sahici doktorların öğüt ve tavsiyelerinin kendilerine temin edeceği menfaatlardan pek çoğunu kaybederler.

İsviçre Salibiahmer mecmuasının 3 numaralı nushasından.

Dr. Pavliçkinin köylülerin makul ihtimamı sıhhiyyeye sevki hakkında bir asır evvel yazdığı eserden muktebis.

Mütercimi: MEVDUT

Fen Ustatları

HIDEYO NOĞUŞI: (*Hideyo Noguchi*)

Hastalıklarla mücadele meydanında terkihiyat edenlerin uzun listesine Japonlu meşhur Bakteriyojist Hideyo Noğuşı ismini de ilâve etmeliyiz. Mumaileyh Afrikada Hummayı asfer hakkında tecrübi taharriyat yapmakta iken mezkûr hastalığa yakalanarak 1928 Mayısında vefat etmiştir.

Pek derin olan mesaisi ile bir çok hastalıklar, ve alehusus Firengi, felcittifli, kuduz, trahom ve hummayı asfer hakkındaki vukufumuzu tevsi eylemiştir.

Kendisinin efkârı fenniye aleminde icra ettiği nüfuz ve te'sirin diğer alimlerin sayı ve gayretine bahş ettiği şevk ve heves onları bilzat kendi sahai tecarübünden daha ileri götürecek bu suretle mumaileyhin ekdiğini başkaları biçecektir.

Hideyo Noğuşı 1876 senesi Teşrinî sanisinde Japonyada tevellût etti. Tahsilini Tokyo üniversitesinde ikmâl ve oradan 23 yaşında olduğu halde Hekimlik diplomasını ahz etti. Evvelâ hükûmetin emrazı intaniye müessesesinin müdir muavinliği makamını işgal etti; fakat malûmatını tevsiya habesker olduğundan Amerikaya giderek Filâdelfiyada Pansilyanya, üniversitesinin ilmi emraz muallim muavinliği makamını işgal etti. Ve haiz olduğu evsafı mümtaze derhal nazara

çarpmakla bir sene karneci müessesesi lâboratuvarında çalışdıktan sonra professör Matsenin musliyyat müessesesindeki derslerini takip etmek üzere Kopenhaga azimet etti. Ve avdetinde Rokfeller taharriyatı tıbbiye müessesesi memurun ve azaları meyanına ithal edildi.

Bir çok seneler aşilar ve serumlar istihzaratına sarfı mesât ettikten sonra Firenginin mütalâasına ibtidar ederek ilk defa bu hastalığın sebebi müvellidi olan ispiroçet namındaki hurdebini uzviyatı bir tecrübe borusu deruninde zer'e muvaffak oldu. bilahere felc umumiden vefat eden eşhasın dımağlarında da aynı ispiroçetlerin mevcudiyetlerini irac ve isbat etti,

Vakta uzun müddettenberi bu dehşetli âfetin firengiden neş'et ettiğinden istibah olunuyordu; fakat yalnız Noğuşı ilk defa olarak Lâboratuvar tecrübesile ispata muvaffak oldu.

Aynı zamanda firenginin teşhisine hadim olan Vasserman teamülü usulini tekâmül ettirdiği gibi mayii dimagii şevkide ispiroçetlerin vücudini meydana çıkarmağa müsait bir usul meydana koydu. 1918 de Noğuşı hummayı asfer hakkında tetebbuatta bulunmak üzere Amerikayı cénubide Guvayakile (*guyaquil*) bir seyahat yaptı, ve

hastalığın virüsünü bulduğuna zahip olarak bu virusa — *Leptospira icteroides* — namını verdi. Ve hatta bir serum dahi istihzar etti isede fakat tecarübü muahhara keşfiyatını teyit ve tasdik edecek surette çıkmadı. Bu tereddüt ve ademi istikrar mumaileyhi 1927 de Newyorkdan, hummayı asfer hakkında taharriyatta bulunmakta iken iki ay evvel vefat etmiş olan professör Adriyan Stokes (*Adrian Stokes*) namındaki bir ingiliz aliminin bulunduğu Afrikaya sevk etti. Noğuşı garbi Afrikada hummayı asfer hakkındaki tetebbuatlı heman ikmâl ile avdete hazırlanmış iken, Amerikaya azimet için takarrür eden tarihten iki gün mukaddem, hummayı âsfere yakalanarak vefat etti. İşte bu ikinci facia hummayı asfer üzerine tetebbuatı fenniyede bulunmanın mehalikini büsbütün meydana koydu.

Tebabetin, beşeriyeti hastalıklardan vikaye eden kısmına bir çok hizmet ve muavenetleri meyanında felcitiñfiye bais olan mikrobun keşfini trahom cersumesini tefrit usulini, dailkelp tufeylatının zer'ini, ve çiçek virusu üzerine olan mesaisini zikr etmek te lâzımdır. Mumaileyh bu netayice uzun seneler amik tetebbuat ve sabûrâne taharriyat neticesinde vasıl olmuştur Vefatından bir müddet sonra — 2 Haziran 1928 — «*The Lancet*» te eski meslekdaşlarından Doktor Kartneyin (*J. E. Mc. Cartney*) bir mektubu intişar etti. Bu mektup mumaileyhin secâyası üzerine bizi pek ziya-

de tenvir edecek bir ziya neşr etmekte olduğundan, buraya derce mecburiyet his ettik.

Ben Noğuşı yi ancak 1922 de Newyorktaki Rokfeller müessesesinde görmüştüm. Vurudumdan bir kaç gün sonra kapım çalındı, bu mumaileyh idi; kendini takdim ile istirahat ve ihtiyacatına alâkadâr olarak bana bazı güna muavenette bulunabilip bilmeyeceği istifsarında bulundu. Ben bu büyük alimin bana gelerek ilk evvelâ dostluk ibraz etmesinden çok mütehassis oldum, fakat bu, Noğuşinin fitrat ve ahlâkî eseri idi. Ben onun Lâboratuvarını ekseriyetle ziyaret etmekte idim bu esnada daima kendi teknikini bana irae ve isbata zaman bulur ve bazı mesail hakkında münakaşatta bulunur, ve yahutta tecrübeleri hakkında bana tafsilât verir idi. kaç kerreler gecenin geç vakitlerinde müesseseyi terk ettiğim zaman Noğuşinin darülmesaisinde ışık olduğunu görerek nezdine girer ve onu pek meşğul, ve servisindeki bütün masaların üzerini kültürler ve lâtuhsa numunelerle mestur bulurdum, beni tebessümle kabul eder ve beyani hoş amedi ederek bir kaç dakika memnuniyetle görüşürdü. Hiç bir vakitte hangi saatta çalışmaktan farığ olduğuna agâh olmadım; delicesine mütalâa ve tetebbûa düşkün idi. Bir mesele üzerine düştüğü zaman artık onun için vakit ve müddet yokdu. Evinde mikroskopla çalışır ve bu esnada lâboratuvarda muayeneye muh-

taç bir şey keşfettiği zaman gündüz veya gecenin hangi saatinde olursa olsun derhal meselenin bu yeni şeklini tettebbu ve mütalâa için bir taksiye atlayarak oraya azimet ederdi. Ve zaten müesseseye daima taksi ile gelmek itiyadında idi Noğuşı « Muazzam bir surette » çalışmakta idi. Ve zannıma kalırsa onun muvaffakiyatı fenniyesinin de sırrı ve hikmeti bunda idi. Tesadüf ettiği mesailin halli içi onun üzerine düşerek pek çok malzeme sarf ile müteaddit tecrübeler yapmakta idi.

Henüz hiç zer edilmemiş her hangi bir uzviyyet için bir vasatı zer taharri eden alelade bir tecrübekâr faraza bir düzüne tûp kullanırsa noğuşı yüz tûp istimal ederdi. o uzviyyet belkide bunların ancak birinde neşvünûma bulurdu, fakat bu sayede tecrübeye muvaffakiyet göstermiş olurdu. Aynı veçhile hayvanat üzerinde ki taharriyatında da bir tek tecrübe için yüzlerce hint domuzu kullandığı ekseriya vaki olurdu. Bunlardan ancak bir veya ikisinde aksilamel husule gelirdi, fakat bu bazı nokatın sarıh bir surette teayyün etmesine kifayet ederdi.

Halbuki daha az malzeme kullanan diğer erbabı mesai bu yegâne müsbet netayici istihsale imkân bulmazlardı.

Eger duha (*le genie*) sai ve gayret ve ihtiyarı zahmet etmenin gayrı mahdud bir hasse ve melekesinden ibaret ise Noğuşı hakikaten dühhattan bir zat idi.

Mumaileyhin keşfiyatı pek maruftur Sproçitin muhtelif ecnasının kültürleri, hummayı asfer üzerine olan taharriyatı, aşı virüsü, vasserman teamülû oroya humması, kayalık dağlar humması, işte tettebbu ettiği mevzûlardan bir kaç bu gibi şeylerden ibaretti. Mumaileyh bu suretle bilcümle mehafılı fenniyyede ismini şöhretşiar kılan mesaisi ile fenni tıbbı zenginletmiştir.

Kendisi sıkılğan bir zat olup inzivadana haz, ve kendi Lâboratuvarının sükunetini diğer alim arkadaşlarının refakatine tercih ederdi. Nail olduğu şan ve şöhretin müptelası değildi, sırf fenne olan muhabbeti saikasile çalışırdı. Nüfuzu nazar sahibi ve son derece çalışkan büyük bir alim di. Yalnız fen adamı olduğu için değil pek samimi bir dost olduğu cihetle vefatı kendisini tanıyanlar için elim bir ziyâ teşkil etmiştir.

Salibiahmer Cemiyetleri İttihadı
Kitabeti neşriyatından nakleden

Doktor Ali OSMAN

Kimyevi Harp ve Sivil Ahalinin Muhafazası

Lahide 25 Teşrinievvel 1928 tarihinde inikat eden beynelmilel 13 üncü Sali biahmer konferansı berveçhi zir mukarreratı ittihaz etti.

«Hukuku milelin ahaliye karşı taarruzu takbih eyledigini hatırlatarak mutahassıslar komisyonu tarafından gaz harplerile tehdit edilen sivil ahalinin tarzı siyaneti hakkındaki karar ve tavsiyeleri konferansın tasvibine iktiran ettiğini ve bilhassa hükümetlerden ve millî Salibiahmer cemiyetlerindên muhtelit millî komisyonun vazifesini elden geldiği kadar teshil ve takviye hususunda ve gerek beynelmilel komitada mütahassıslar komisyonunu kimyevi harbe ait bilcümle mesaili tetkik edecek surette ve hatta bunlarla tevem taarruz usulleri hakkında da müzakere için mukannen zamanlarda içtimaa davet hususundaki ricalarını tekid eyler.»

Lahi konferansının içtimandan çok evel bir çok memleketler bilhassa İsviçrede hali hazarda pek mühim bir mesele telekki edilen harp gazları hakkında kükümet ve millî Salibiahmerler tarafından muhtelit komisyonlar teşkil etmişlerdir. Bundan maksat, sivil ahaliyi siyanet ve muhafaza için lâzım gelen tertibatı alınmak, halkın mühlik gazlara karşı muhafazası için dersler ve konferanslar vermek, bir harp vu-

kuunda isti'mali malesef pek melhuz olan kimyevi harbe karşı her yerde ilk yardım heyetleri teşkil etmektedir.

Gazlara karşı muhafaza ve kimyevi hava harbine maruz kalmış halka ilk yardım hususunda tam bir programa malik olan ilk memleket Lehistandır. Bu memleket kimyevi hava hucuma karşı halkı muhafaza için ilk yardım heyetleri teşkil etmiştir. Polonya teşkilâtı berveçhi zir hususatı muhtevidir:

Heyetlerin gayesi — Kaza ve felâket anında ilk yardımlar, gazla musap olanlara yardım etmek ve kimyevi gaz taarruzları anında zuhur eden telaşın önüne geçmek.

Teşkilât — Polonya Salibiahmerinin her muntakası için bir yardım heyeti ve daha kalabalık şehirlerde müteaddit heyetler teşkili teemmül edilmiştir. Arzu edilen gaye meskûn her mahalda bir yardım heyeti bulundurmaktır. Bu sahade olan teşebbüslerde Polonya Salibiahmerinin pek büyük hizmeti sebk etmiştir.

Memurin ve müstahdimini ise bir heyet komandanı, bir komandan vekili ve her biri altı kişiden mürekkep üç sıhhi gurup ve her bir müfreze için bir komandan (bu komandanın rüt-

besi orduda küçük zabıt rütbesine mualildir.)

Müfettiş Umumi heyet komandanları tarafından tavsiye edilen müfreze komandanlarını tayin eder. Kadımlar da heyetlere dahil olabilirler. Birinci ve ikinci müfrezeler ilk yardımları yapmak ve gazlara karşı müdafaayı ihzar etmek vazifesile mükelleftirler. Üçüncü müfreze aynı vazife ile beraber iperite karşı hususî müdafa ile mükelleftir. Sonuncu müfreze bu hususa lâzım olan bilcümle malzeme ile mükellehtir.

Her üç müfreze uhdelerine teretüp eden vazifeyi bihakkin ifa için yetiştirilmiş olacaktırlar. Yalnız üçüncü müfreze bilhassa iperite karşı hazırlanmış ve bu gazdan musap olanların ne suretle dezenfekte edildikleri öğretilmiş bulunacaktır.

Heyetin bütün azaları lüzumunda biri digerenin vazifesini ifaya muktedir olacaktırlar.

Kurslar bilhassa amelidir, dersler: tecrübe ve tatbikattan ibarettir. Heyetlere yeniden ilk yardımları öğretmek kifayet etmez, bunları tedrici bir surette hazırlamak ve yapılan egzersizleri kendilerine tekrar ettirmek ve bu hususta ca'li hücumlar tertip ederek ilk yardımlar tatbik etmek ve bu suretle ahali bu teşkilâta ısrıdırarak itimadını kazanmak lâzımdır.

Heyetlerin idmanlarının daimi olması lâzımdır.

Bu heyetlerin vasıl olacaktırlar gaye şu dur :

1 — Kimyevi gaz hücumuna karşı heyetlerin kuvvei mâneviyelerinin takviyesi. 2 — Heyetleri gaz hücumu tarzına alışdırmak. 3 — Gazlara karşı müdafa malzemesinin seri bir surette istimaline alışdırmak. 4 — Maske ile çalışmağa alışdırmak 5 — Gazlara karşı müdafa pirenslilerini telkin etmek.

Tedrisat :

1 — Vücudu beşer üzerinde muharebe gaz ve dumanlarının tesiri - harp gaz ve dumanlarının terkihi; cihazi teneffüsüye, göz ve cild üzerindeki tesirleri - öldürücü gazlar - göz, burun ve boğazı tahriş eden gaz ve dumanlar. Buğucu gazlar - ne kadar müddet toprakta kuvvetlerini muhafaza ettikleri - koku ile gazların keşfi - iperitin öldürücü gaz olarak kabulü.

2 — Muharebe gazları ile hücum usulü - gaz dalgaları - zaman ve mevkiin gaz hücumunda tesirleri - gaz hücumunun tazyik alaimi. 3 — Gazlara karşı maskelerin tarzı inşa ve istimalleri - gazlara karşı malzeme - alınan tertibat ve verilen emrin bihakkin icrası - gazlara karşı müdafaada intizam - gaz hücumuna maruz mahallerde yiyecek ve suyun - ve hayvanatı ehliyenin muhafazası .

İdman talimleri başlıca :

Numuneleri teneffüs etmek ve maskelerin tatbiki.

Gazla musap olanlara ilk yardımlar.

Gaz hücum haberi, maskenin taşınması, cinnastik ve suni teneffüs maske kartuslarının tebdili, geç ihbar edilen hücumda maskenin tarzı istimali maskesiz kartuş istimali.

Maskeyi taşıyarak yapılan talimler (yürüyüş koşmak, muhavere, telefon) alınacak ve verilecek emirler, gazla musap olanlara ilk yardımlar.

İperit ile bulaşmış bir mahalde ne suretle hareket edileceği, iperit ile musap olanlara ilk yardım, vücudu elbiseleri çamaşırları dezenfekte etmek.

Lehistan Salibiahmerinin maksadı gazlara karşı tedabiri mania ve müdafaada istihdam edilmek üzere ihtiyat zabitleri arasından ve tahsil ve tecrübe görmüş kimseler meyanından muallim, muallim muavini ve talebe yetiştirmek ve bunların mahalli ve mıntakavi Salibiahmer şubelerinde istihdam edilmesine mâtuftur. Talebeler tercihan muallim, muallimeler, esnaf, küçük memur ve zeki serbest meslek eshabı meyanından almurlar, (bizde süphesiz ve bilhassa salibiahmer kolları efradından ve ya samaritenlerden intihap olunurlar.

Bu suretle her bir mıntaka hali harpte ve hali sulhde salahiyettar bir amirin emri altında vazifesini ifaya hazır bir heyete malik olacaktır. Bu heyetler vazifelerine bihakkin vakıf kimselerden teşekkül edeceği gibi gazlara karşı bilcümle levazım ile mücehhez olacaklardır. Amirler muavinlerinin yardımları ile heyetlere mümkün olduğu kadar fazla idman yaptırmakla mükelleftirler, ve egzersizlerde tasaviri

hücumlara maruz kalmak ve musap olanlara yardım etmek usulleri gösterilecek ve bu suretle heyetlerin bütün azaları vazifeleri ile ünsiyet peyda ettirilecektir. İtfaiye ve Sıpor cemiyetlerinin iştirak ettiği işbu heyetlere ahaliyi isindürmek lâzımdır.

Gaza karşı müdafa malzemesi olarak heyetler Polonya Salibiahmeri tarafından berveçhi zir malzeme ile techiz edileceklerdir:

Gazlara karşı maske, oksijen aletleri ilaçlar, mesamatı sık elbiseler, kartuş eldivenleri, tahta ayakkaplar, ufak tefek lüzumu olabilecek aletler.

Bu levazım her heyetin malik olacağı iki tekerlekli bir arabada bulunacaktır ve heyet azaları üniforma taşıyacaktır.

Kimyevi tayyare muharebesi her ne kadar hukuk milelce menfur telekki edilmiş isede istimali ve müthiş tahribatı dolayısıyla lâzım gelen tedabire müracaat için bilmum hükümetler ve Salibiahmerler bu hususta teşkilât yapmalıdırlar. Maalmemnuniye görüyoruz ki İsviçre Polonyayı takiben sivil ahaliyi kimyevi hava harbine karşı ihzar ediyor. İsviçre Salibiahmerinin gayet dakik tetkikat yapması ve gaz hücumuna karşı müdafa takımları ihzarı şayanı temennidir.

Zan ediyoruz ki Salibiahmer takımları burada mühim hidemat ifa edebileceklerdir. Ve bu teşkilât sivil ahalinin gazlara karşı müdafaasına çalışmak hususunda nafi yardımları olacaktır.

Veremden vukubulan vefiyatın Tenakusu

Mütemeddin memleketlerin ekserisinde yarım asırdan beri veremden ileri gelen vefiyat azalmaktadır. İşte meseleye vezahat veren bazı erkam arzediyoruz. 1871 denberi İskoçyada bu tenakus iki sülüs derecesindedir. Bu tarihte veremin muhtelif eskâlin-den münbais vefiyatın miktarı muhtelif emrazdan mütevellit vefiyatın yüzde 16,8 ini teşkil etmekte iken 1921 de bu hastalıktan vukubulan vefiyat umum vefiyatın ancak yüzde dokuzunu teşkil etmekte idi. 1907 tarihinde Newyorkta verem aleyhindeki muhtelif Mücadele faaliyetlerinin tevhibi esnasında bu hastalıktan ileri gelen vefiyat 100,000 de 238 e bahğ olmakta idi, halbuki bu miktar 1921 de artık 106 adedini aşamadı. Danimarka da bu nisbet 1901 de 100,000 de 210 idi halbuki 1922 de bu miktarın 100,000 de 90 dan fazlaya çıkmadığı görüldü. Bu ve buna mümasil daha bir çok erkân zikr edebiliriz : Binaenaleyh verem suratle zail olmakta olan bir hastalıktır.

Maamafî daima şunu bilmeliyiz ki verem elan dehşetli tahribat icra etmekten hali değildir. Ve bu hastalığı biz henüz çiçek, veba, cüzzam gibi Avrupahlıları nadiren müsap kılan hastalıklar zümresine tenzil ve ithale mu-

vaffak olmuş değiliz. Buna binaen veremle mücadele vesaitinin neden ibaret bulunduğunun herkesce bilinmesi lâzımdır.

Zira bu mücadele etibbaya münhasır bir imtiyaz olmayup her bir fert tarafından deruhte olunabilecek bir teşebbüstür. Şimdi her ikiside aynı ehemmiyeti haiz iki sual teveccüh etmektedir :

1 — Hali hazırda tebeyyün eden işbu tenakus keyfiyeti ne gibi esbaptan ileri gelmektedir?

2 — Bu tenakusu tesri ve tâcil etmek için ne gibi tedabir ittihaz olunmalıdır ?

Birinci sualdeki esbap pek müteaddit ve karışık olup yekdiglerine istinat ve birbiridi itmam ederler. Bu hastalığa ait bazı ahvali müteselsile ile beraber yekdiglerine inzimam ve iştirâk eden bir takım muzir müessirat mevcut olduğu gibi aynı zamanda müteakabilen ükdigerine zahir olan sıhhat bahş müessirat dahi vardır ki bunlar faizi mürekkep halinde artmakta olan bir servetin tezayüdüne şebih bir surette saadete sıhhat ilâve ederler.

Esbabı mezkûre atideki surette tasnif olunabilir :

1 — İlmi hayata ait muzlim bir evsaf ile mestur olanlar.

2 — Daha iyi bir hıfzıssıhha umumiyyenin tatbik olunmasından mütevellit olanlar.

3 — Ve bizzat bu haslahığa karşı ittihaz olunan tedabiri hususiyeden ileri gelenler.

Birinci olarak zikr ettiğimiz esbap hakkında henüz nisbeten cehil içinde isekte fakat mazide bazı sari hastalıkların şiddetli savletlerinden sonra meçhul bir sebep tahtında şiddetlerinin tenakus ettiğini de derpiş etmeliyiz. Meselâ bir vakitler İngilterede zuhur yafta olan veba illeti geldiği gibi esrar-engiz bir surette zail olmuştur. Bu bapta büyük harbin sonlarına doğru bütün aleme savlet eden müthiş Grip hastalığını tahattur edelim. Bu hâl emrazi müstevliye hakkındaki malûmatımızın ne kadar mahdut olduğunu göstermeğe kâfidir. Teşekkür olunurki Doktor Kohun 1882 de bu hastalığın basilini keşfinden sonra verem hastalığını setr eden perdei esrarın kısmı azamı münkeşif oldu.

Verem illetinden vukua gelen tenakus ve vefiyatın ikinci sebebi de hıfzıssıhha kavaidinin islâhından ileri gelmektedir. Her halde bu gün insanlar bundan elli sene evvelkinden daha iyi iskân ve tağdiye olunmaktadır. Çalışma şartları daha iyi gıdalar daha memnuniyet bahş ve mütenevvi, istirahat etmek ve mûmaresei bedeniyede bulunmak fırsatları daha

mebzul olduğundan dolayı tarzı hayat müsait bir surette tahavvül etmiştir. Talim ve terbiye seviyesi yükselmiş ve bu da şeraiti hayatiyenin kesbi salâh etmesini intaç etmiştir. İyi mesken amele ücretlerinin arttırılması, hizmet saatlerinin azalması, gıdaların daha nefis ve sıhhi olması gibi bütün avamil ve müessiratın veremden ileri gelen vefiyatın değil diğer bir çok afattan mütevellit vefiyatın da azalmasında dahl ve tesiri olmuştur.

İşbu tenakusu mütehakkıkanın üçüncü sebebi ise bu hastalığın imhası için ittihaz olunan mücadelede mündemiçtir. Kendiliğinden zuhur eden ve yine bizzat kendiliğinden mündefi olan bir hastalık bir afeti semaviye gibi ezhamı umumiyyeye havf ve dehşet ilka eder fakat insanların kendi mesaii zatiyeleri ile idare ve mürakabeye kadir oldukları bir hastalık kendilerine okadar korkunç gelmez. Verem hastalığını ortadan kaldıracabilecek hemen bileümle vesaitle malik olduğumuza ıstıbah yoktur. Eğer son kavaidi fenniyyenin tatbikatına kâfi derecede mebalîği kâfiye tahsis edilebilecek olsa buna mukabil sıhhati umumiyyede daha emniyetli salâh husulu kabil olurdu.

Vereme karşı mücadele evvelâ gerek hastalığı kabul ve ahze müstait çocukların ve yahut diğer eşhasın, veremlinin ikamet ettiği haneden uzaklaştırılması ve gerek hastanın bir hastahane ve ya sanatoryom ve yahut ta muhiti için bir tehlike teşkil edemeyecek diğer her hangi bir mahalle

nakli sayesinde fili sirayete mani olmak suretiyle vâki mücadeleyi havidir.

Dispanserler ve nöbetçi hekimleri ve hasta bakıcıları sayesinde gerek hastalar ve gerekse aynı hastalığa müptelâ olmamaları için sıkı bir nezaret ve tekayyüde tabi tutulması icap eden âilenin diğer efradı dispanserlerde ve ya bizzat kendi ikametgâhlarında muayene olunabilirler. Sanatoryumlardaki müdavat hastayı muhiti için menba intanı ölmaksızın tedavi ettiği gibi onun hastalığını izale ve ona istikbalde ihtivacata göre hayatını tanzim etmesini talim eder. Ve bu suretle bu meşum deritten tahlisi giriban eden bir kimse gerek kendi ailesi efradına ve gerekse muhit ve mücavirinine açık ve temiz hava ile istirahatın kıymet ve faziletini neşr ve talim edecek bir hıfzıssıhha vâiz ve nâşiri olur. Bu hususta pek mühim diğer bir tetbir de halka tamamilen sıhhi bir süt tedarik ve temini için hayvanatı ehliyedeki veremi izâle etmektir.

Hülâsai kelâm olarakta sirayete mâruz nevzatların Professör Kalmetin B. C. F. aşısile ihtiyaten aşılınması beyan ve tavsiye olunur.

Veremden husule gelen vefiyat miktarının tenakusunda bu faide bahş müessirattan her birinin derecesi tesirini tamamilen tahmin etmekte gayrı mümkündür. Eğer balâda zikr ve tâdât edilen tedabirden bir kısmından sarfınazar edilecek olursa diğerlerinin

derecesi dahl ve tesiri hakkında verilecek mâlumatı kâfiye ve vâzıha istifade bahş olabilir, fakat bunlardan her birinin kendine göre bir kıymet ve ehemmiyeti vardır. Veremin serian izalesi matlup ise bununla mücadelelerin müteaddit ve muhtelif tarzları vardır.

Verremden münbais vefiyatın azaltılmasını tâcil için ne gibi tedabirin ahz ve kabulü icap edeceği gibi ikinci meseleye verilecek cevaba gelince bunu veremin kontrolü için tesis edilmiş olan dispanserler usulünün müellifi Sir Rober Filip tarafından irat olunmuş olan maruf nutuktan ahz ve istiare edebiliriz.

« Vereme karşı şedit bir mücadele açılmış olan memleketlerde netayici hasene istihsalinden hali kalmadığı halde bu hastalıkla mücadelede tekâsül gösterilen memleketlerde de ahvalin kesbisalâh etmediğini isbat zımnında kâfi derecede beyanatta bulunduk. Harıtayı ele alacak olursak görürüzki veremden münbais vefiyatın tenakusu keyfiyeti kâfi derecede bir zamandanberi devam eden bir devre müddetince vâki ve şafî bir hayli tedabir tatbik olunmakta olan memleketlerde hususi bir surette aşikâr ve mütebarizdir. Bu bapta bir tenakus görülmiyen ahvalde ise hemen kati surette buna sebep gayreti müşterekenin fıkdanı ve ya bu bapta teşebbüsatta bulunanların tekâsülü eseridir. »

O halde yukarıdaki sualin cevabı

Hilâliahmer Haberleri

1929 Hilâliahmer Meclisi Umumisi Murahhasları

Ankara	Murahhasları	Rifat Ef. Hz.	Diyanet İşleri Reisi
»	»	Mümtaz Beyefendi	Avokat
Adana	»	Zamir	Adana Meb'usu
»	»	Hilmi	« «
Afyonkarahisar	»	Haydar	Af. Karahisar »
Aksaray	»	Besim Atalay	Aksaray »
»	» M. U.		
	Azasından	Kâzım Hüsnü »	Konya »
Amasya	»	Nafiz »	Amasya »
Antalya	»	Rasih »	Antalya »
Artuvın	»	Ahmet Ali »	Artuvın »
Aydın	» M. U.		
	Azasından	Dr. Reşit Galip »	Aydın »
»	»	Emin Fikri »	» »
Balıkesir ve İstanbul			
	Murahhası	Kâzım Paşa Hazretleri	T. B. M. M. Reisi
Bayezit	Murahhası	Halit Beyefendi	Bayezit Meb'usu
Bilecik	»	İskender »	C. H. F. Muhasebecisi
Bitlis	»	Muhittin Nâmi »	Bitlis Meb'usu

nisbeten basitleşir. Vereme karşı mücadelelenin mâkul bir tarzda taazzuv etmiş olduğu yerler kadar seri bir surette veremin azalmadığı nevahi sekenesinin, hıfzıssıhha memurinden bu hastalığa karşı en son mâlumâtı fenîye dairesinde bir mücadeleye faaleye girişilmesini talebe hakları ve hatta diye bilirimki mecburiyetleri vardır. Fakrı zaruret bu hususta edilecek te-

kâsül için bir mazeret teşkil etmek şöyle dursun bilakis mücadeleye şüru için bir sebebi raci ve mücbir teşkil eder, Zira veremin izalesi yalnız bir çok âlâm ve meşakın bertaraf olmasile kalmayıp mühim derecede bir zayıflık da önünü almış olur.

Salibiahmerler İttihadi kitabedinin
neşriyyatından nakleden
Doktor ALİ OSMAN

Bordur Murahhası	Mustafa Şeref Beyfendi	Bordur Mebusu
Bolu »	Dr. Zihni «	Sihhat V. Sicil ve Memurlar Müdürü
Bolu ve Hakâri «	Emin Cemâl «	Bolu Meb'usu
Bursa «	Re'fet «	Bursa «
« «	Şefik Lutfi «	« «
« «	Hakkı Beha «	—
Çankırı «	Talât «	Çankırı «
Çorum «	İsmet «	Çorum «
« « M. U. Azasından	Dr. Mustafa «	« «
Denizli «	Necip Ali «	Denizli «
« «	Kâzım «	« «
Diyarbakır ve İstanbul Murahhası M. U. Azasından	Saffet « C. H. F. Kâtibi Umumisi	Erzincan «
Diyarbakır Murahhası	Dr. Sadık Beyefendi	Sihhat ve İctimai Muavenet Müdürü
Edirne «	Zeki Mes'ut «	Edirne Meb'usu
Elaziz «	Hüseyin «	Elaziz «
« «	Takı «	» «
Erzincan «	Abdülhak «	Erzincan «
Erzurum «	Tahsin «	Erzurum «
« «	Aziz «	« »
« ve İstanbul Murahhası M. U. Azasından	Dr. Ahmet Fikri «	« «
Erzurum Murahhası	Nafız «	« «
Eskişehir «	Dr. İsmail Besim Paşa Hazretleri	Eskişehir «
Gaziayntap «	Kılıç Ali Beyefendi	Gaziayntap «
« «	Şahin «	« «
Gireson «	Musa Kâzım «	Gireson «
Gümüşane «	Cemâl Hüsnü «	Maarif Vekili
Hakâri «	İbrahim «	Hakâri Meb'usu
İçel «	Emin «	İçel «
« «	Miralay Raşit «	Umum Jandarmas Kumandan Muavini
Isparta «	Mahmut Esat «	Adliye Vekili
« « M. U. Azasından	Mükerrem «	Isparta Meb'usu

İstanbul	Murahhası	İsmet Paşa Hazretleri	Başvekil
«	«	Vasıf Beyefendi	İzmir Meb'usu
« ve Muğla	«	Şükrü Kaya «	Dahiliye Vekili
«	«	Tevfik «	Riyaseti Cumhur kâtibi Umumisi
«	«	Abdülhak Hâmit»	İstanbul Meb'usu
«	« M. U. Azasından	Hakkı Şinasi Paşa	« «
«	«	Nurettin Ali Beyefendi	« «
«	«	Edip Servet «	« «
«	«	Hamdullah Suphi Bf.	« «
«	«	Süreyya Paşa	« «
«	«	Hüseyin Hüsnü Beyefendi	« «
«	«	Ahmet Rasim «	« «
«	«	İhsan Paşa	« «
«	«	Şemsettin Beyefendi	Sivas «
«	«	Necmettin Sadık «	« «
« ve Sivas	«	Rasim «	« «
«	«	Hasan Hayri «	Edirne «
«	«	Celâl Sahir «	Zonguldak «
«	«	Halil «	« «
«	«	Hakim Riza «	Kütahya «
«	«	Dr. Sadettin «	Kars «
«	«	Nafi Atuf «	Erzurum «
«	«	Salâhettin «	Kocaeli «
« ve Kayseri	«	Dr. Bühranettin «	Kayseri «
«	«	Bakteriolog Refik Bf.	Bursa «
«	«	İhsan Beyefendi	Bayezit «
«	«	Dr. Ali Paşa	İstanbul H. A. M. Reisi
İzmir	«	Dr. Lutfi Beyefendi	İzmir H. A. Azasından
«	«	Dr. Şükrü Osman Bf.	« « «
«	«	Bahtiyar Beyefendi	« « «
«	«	Dr. Hasan Sükûti Bf.	« « «
«	«	Yusuf İzzet Beyefendi	« « «
Kayseri	«	Reşit «	Kayseri Meb'usu
Kırklareli	«	Dr. fuat «	Kırklareli «
Kırşehir	« M. U. Azasından	Ali Nazmi «	Muğla «

Kocaeli	Murahhası	Vehbi Beyfendi	Ankara Valisi ve Şeh- remini
Konya	«	Karahafızade Mustafa Bf.	Konya Meb'usu
«	«	Tevfik Fikret Beyefendi	«
Kütahya	« M. U. Azasından	Nuri	Kütahya «
«	«	Ziya	«
Malatya	«	Dr. Hilmi	«
Maras	«	Mithat	«
«	«	İshak Re'fet	«
Mardin	«	Ali Rıza	«
«	«	Abdürrezzak	«
Manisa	«	Dr. Saim	«
Mersin	«	Ali Münif	«
Muğla	«	Nuri	«
Niğde	«	Faik	«
Ordu	«	Şevket	«
Rize	«	Ali	«
Sinop	«	Recep Zühtü	«
Siirt	«	Halil Hulki	«
Samsun	«	Adil	«
Trabzon	«	Arif	«
Tekirdağ	«	Faik	«
Tokat	«	Süreyya	«
«	«	Dr. Miralay Aziz	M. M. Vekâleti Sıhhiye- sinden
Urfa	« M. U. Reisi	Dr. Refik	Sıhhat ve İçtimai Mua- venet Vekili
Yozgat	«	Süleyman Sırrı	«
«	«	Dr. Ali Rifat	«
Zonguldak	« M. U. Azasından	Dr. Asum İsmail	«
«	«	Dr. Fehmi	«

*Istanbul Hilâlihahmer kongurasında Reis Ali paşa Hazretleri
tarafından söylenen nutuk*

Muhterem Hammefendiler, Paşa efendiler, Beyefendiler :

Teşriflerile Cemiyetimize büyük bir ruh ve revnek viren müşfik heyetinizi kemâlitazimle selamlar ve senelik kongramızı mûsadenizle açarken bir kaç sözle duygularımıza tercüman olmak istiyorum:

Malûmunuz olduğu vechile, Fünun ve maarifin yekdiğere tesirinden mütevellit efkârıadatin muhassılası olan medeniyetin on dokuzuncu asır efkârıbeşeriyesinde gösterdiği tesirat neticesi olan ve memleketimizçe kabul ve takib idilen hayırlı teşkilât arasında en mümtaz mevkii Hilâlihahmer kazanmıştır dersem ve ganinin seve seve ianesini fakirin sevine sevine duasını alan şu cemiyetin millet sinesindeki mevkübülendine şimdi birlikte çarpan kalbinizi işhat idersem mubalâğa itmiş olmam sanırım.

Bana öyle geliyorki, Hilâlihahmer sözü duyulunca bir heyecana tutulmayan, samimiruhunda tatlı bir acınma duymayan türk yoktur. Bilirsinizki ilk senelerde pek sade işlerle ortaya atılmış ve ilk defa 93 harbinde orduya katılmış olan ve bugün Büyükmüncimizin himayesile şanlı Cumhuriyet ordumuz sıhhiyesinin değerli bir zahiri olan bu iyilik derneği erbabıhayrühidmetin meşkûr himmetleriyle işini

yoluna koymuş ve bu mertebeyi bulmuş kendini memlekete ve memleket hayırkârlarını kendine mal etmiş, yurdunun her derdine koşan koruyan bir siyanet meleği gibi her felâketlinin başı üstünde uçmaya başlamıştır.

Gayesinin büyüklüğü söz istemez, kıymetli vücudunu gördüğü işler her yerde gösterir. nerede bir sarsıntı varsa oradadır nerede bir yangın çıkarsa o oradadır, nerede bir dertli düşkün görülürse heman koşar yardıma yetişir.

Nerede kıtlık, darlık, sıkıntı, görülürse bundan müteessir olanlar Hilâlin yardımını karşısında bulur.

Sösün sağı, savaşa, barışıklıkta, Hilâlihahmerin yuca yerini görmek için ruhum ona kadar yükselmesi şarttır.

İşte Hilâlihahmer böylece her yerde her keste yuca ve ince duygular uyandırır, insanı insanlık zevkine kandırır. Bir yardım defteri açtım, her kes kucağına atılır yardımlar her yerden yagmağa, hamiyet, şefkat ocakları kaynamağa başlar biri kayıt olunurken diğeri gelir işte bu duygu büyüklerden en küçüklere hatta bazen mektepli yavrulara kadar yayılırda onların küçücük gündeliklerinden kırparak biriktirdikleri o büyük değerli armaganlarını ellerinden alırken

insanın gözlerinden sevinç yaşları boşanır; bu tatlı teessürü duyan bilseniz nakadar ve nakadar sevinir, çünkü o anda birbirine acıma ve eme-ce aşısının tuttuğunu ve Türklüğün yükseldiğini görür ve ileriye inanarak bakmaya başlar.

Bilirsinizki, Merkeziniz her yıl dönümünde toplandıkça o yıl içinde idebildiği yardımları ne topladığını, merkeze ne yolladığını burada ne harcandığını, evvelki yılların görgülerinden sezdiği eksikleri gedikleri ne ile tamamlayıp doldurduğunu, geçirdiğimiz son yıldaki emeklerin ne virdiğini göz önüne alır ve gelecek yılın daha mutlu daha virgili olmasınayardım idecek işlerden neler idindığını, aç a çıplağa, düşküne yapılan yardımlardan dolayı nice alkışlar nice sevgiler kazandığını düşündükçe duygularına bir coşgunluk geliyor.

Nasıl gelmesinki, bir veremli düşgüne iki yumurta yüz dirhem et bir balık yağı bir fanile verdikten iki ay sonra o muzdarip uzviyeti daha beşuş bir çehre daha düzgün bir benizle karşınızda görüyorsunuz. Nasıl gelmesinki, yaptırılan suni bacağını takarak karşınıza çıkan bir yavrunun vazışükranına hayran olurken sizde ağlayarak mecburuşükran oluyorsunuz.

Nasıl gelmesinki' her kesin itimadına mazhariyet ve ocağın kudsiyetine hürmet sevkile bunca cesim iane-

lerin cemütevzi vasıtası olmak hid-metifahiresini ifa ediyorsunuz.

Nasıl gelmesinki, ilimizin, yurdu-muzun bir çok yerlerinde, dermansız, ocaksız, ekimsiz, biçimsiz kalmış binlerce vatan kardeşlerine Ankaradaki büyük ve yuca Merkezimiz bu yıl 600 bin lira gibi büyük bir yardım, vagonlar dolusu un çuvalları yetiştir-diği ve şubelerimizin büyük himmeti çalışganlığı halkımızın cemiyetimize karşı beslediği emniyet dolayısıyla toplanıp gönderilmiş olan 62 bin lira-lık İzmir zelzelesi ianesi küçük bir kemiyet olmadığı gibi muhtaç çocuk-lar için sarfına mezun olduğumuz 12 bin lira ve bu yolda toplanan paralarla muhasebemizin bir senede bir milyon yüz iki bin dört yüz lra-lık bir hesap muamelesi gördüğü meydandadır.

Ne uzağa gidiyoruz yine o büyük dernek, bundan beş on gün evvel tohumluk ve yemeklik olmak üzere Bir milyon iki yüz bin kilo buğday almahğımız ve bildirileceği yerlere göndermekliğimiz için emir verdi hem-de harcanacak para için İş bankasının kasalarını gösterdi bizde her gün on on beş vagon gönderiyoruz bu son hayırlı işten sizlerde bir öğünme payı çıkmazmı? elbette çıkar çünkü bütun o yuca yardımların harçlarını masraflarını siz hazırlıyorsunuz o sevgili Türklerin azağını, yiyeceğini, ekeceğini alacak paraları siz toplıyor-sunuz darlığın, katlığın önünü siz

**Türkiye Hilâliahmer Cemiyeti
İzmir Merkezinin 1 numaralı
iki çeşmelik Hilâliahmer mua-
yenehanesinin 1929 senesi mart
ayı sıhhi istatistik cedveli**

Esamii emraz	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
Mide hastalıkları	11	36	28	75
Akciyer »	6	21	10	37
Kalp »	0	11	17	28
İdraryolu »	2	15	8	25
Sinir »	0	19	6	25
Bağırsak »	5	10	4	19
Cilt »	10	12	15	37
Göz »	9	18	14	41
Kulak boğaz »	15	38	24	77
bağırsak kurtları	2	8	4	14
Sıtma hastalıkları	7	8	10	25
Grip »	18	21	17	56
Zatürree »	3	7	5	15
Zatülcenp »	6	12	6	24
Akciyer veremi	2	14	9	25
Sair aza veremi	5	4	3	12
Romatizma	0	12	16	28
Belsoğukluğu	0	8	11	19
Kadın hastalığı	0	10	0	10
Harici hastalıklar	24	53	71	166
Sair hastalıklar	13	25	23	61
Yekûn	156	362	301	819

**Cemiyetimize gelen takdir-
name lerden**

Kütahya vilâyeti umumi meclis reisi Fevzi Bey Efendi tarafından cemiyetimiz riyasetine gönderilen telgrafın kopyesi

« Vilâyet felâketzedelerine siyanet-kâr şefkat duygularile koşan heyeti muhteremelerine bu kıymetli yardım-dan dolayı vilâyet umumi meclisinin samimi şükranlarını arz ederim efendim.

30/3/29 Kütahya

Vilâyet Umumi Meclisi
Reisi Vali
FEVZİ

Mardin Valisi hadi Bey Efendiden alınan telgraf sureti:

Geçen yıl Vilâyet halkının hayat ve maişetini güçlüklerle uğratan kuraklığa karşı on bin lira ile yardıma koşan Hilâliahmere minnet ve şükran duygularının halk namına ünlü Cemiyetinize iblâğına Vilâyet Umumi meclisinin karar verdiğini tazimatımla arz ederim.

Mardin Valisi
HADİ

ahyorsunuz, bende sizin karşınızda sevinip öğreniyorum. Sevabı sizin zevki benim olsun.

İşte şimdi gördüğümüz işlerin

sonunu, öğüttüğümüz duanelerin umnu, halkın hoşnutluğunu ahıyoruz,

Onların iyi dilekleri Hakka yükseldikçe o da bizi yarlıgar emin olunuz.

Merkez ve Şubelerden gelen hesaplar

			Geliri	Masrafı	U. M. Gönderdiği
Birecik şubesi	1/9/28	— 31/12/28	15395	9220	26270 (*)
Sorgun şubesi	1/4/28	— 31/2/28	5607	660	
Cizre şubesi	1/9/28	— 31/12/28	32900	6500	50000
Çorum şubesi	1/9/28	— 31/12/28	20985	7090	25000
Mustafa Kemal paşa ş.	1/9/28	— 31/12/28	9775	22410	
Ünye şubesi	18/2/28	— 18/1/29	71373	10875	51336
Tenos şubesi	1/9/28	— 31/12/28	9500	1725	
Boyabat şubesi	1/1/28	— 31/12/28	45918	8563	24000
Olta şubesi	1/7/28	— 31/12/28	11075	2220	9000
Tutak şubesi	1/1/28	— 31/12/28	5000		5000
Alaiyye şubesi	1/7/28	— 31/12/28	35030	164	36186
Isparta merkezi	1/9/28	— 31/12/28	5400	9500	
Buldan şubesi	1/9/28	— 31/12/28	8185	8185	
İmroz şubesi	1/12	— 31/12/28	3250		
Dikili şubesi	1/4/28	— 31/12/28	48038	1440	30400
Bornova şubesi	1/9/28	— 31/12/28	4050	533	
Samsun merkezi	1/9/28	— 31/12/28	75650	8623	
Sındırgı şubesi	1/5/28	— 31/12/28	20549	8209	
Elmalı şubesi	1/7/28	— 31/12/28	7645	1030	
Görele şubesi	23/3/28	— 4/2/29	40548	5738	25000
Halimiyye şubesi	1/4/28	— 31/12/28	886		1670
Aydın merkezi	1/7/28	— 31/12/28	54092	64740	53551
Eşme şubesi	1/1/28	— 31/12/28	10408	1759	
Edremit şubesi	1/4/28	— 31/12/28	178095	23387	145000
Ermenak şubesi	1/1/28	— 31/12/28	24817	10915	9300
Tire şubesi	1/5/28	— 31/12/28	78806	14425	80000
Erzurum merkezi	1/7/28	— 31/12/28	20440	6130	
Çandarlı şubesi	1/4/28	— 31/12/28	17430	2734	19070
Hayrat şubesi	1/9/28	— 31/12/28	330	115	
Eceabat şubesi	1/9/28	— 31/12/28	21200	9208	8250
Altınova şubesi	1/7/28	— 31/12/28	500	75	
Mudanya şubesi	1/4/28	— 31/12/28	45200	5245	31880
Kırklareli merkezi	1/4/28	— 31/12/28	114761	40767	745
Poshof şubesi	1/6/28	— 30/9/28	2072	1003	7400
Kuşadası şubesi	1/9/28	— 31/12/28	78662	4785	53000

(*) Bu rakamlar kuruştur.

Salibiahmer Haberleri

Mecmuamızın ifasına çalıştığı mesleki vazifelerden biride başka memleketteki Hilâl ve Salibi ahmer teşkilâtlarından ve bu teşkilâtların faaliyetlerinden okuyucularını haberdar etmektir. Bu cümleden olarak bundan evvelki nushalarımızda bu hususa dair bazı malumat neşretmiştik. Bu nushamızda Rus şuralar hükûmeti dahilinde muhtelif cumhuriyetlere ait olan teşekküller hakkında malumat vermeği fâideli ad ettik. Aşağıda Rus, Ermenistan, Gürcistan Ukrayna Salibiahmeri hakkında muh'asar malumat arz

ediyor ve orta asya sosyalist cumhuriyetlerinden türkménistan Hilâli ahmer teşkilâtı hakkında mufassal malumat veriyoruz. Müteakip nushalarımızda Azerbaycan Özbekistan Hilâliahmerleri hakkında tafsilât vereceğiz.

Şurasını söyleyelimki bahs ettiğimiz memlekelerin hilâliahmer teşekkülleri dolayısıyla verilen malumat aynı zamanda bu memlekelerin içtimai vaziyetini gösterir bir tetkik mahiyetinde olduğu için okuyucularımızca istifadeyi muciptir.

* *

Rusya Soviyet Cumhuriyetleri ittihadının Salip ve Hilâliahmer cemiyetleri hakkındaki vesaikinden bervechi zir mevadi istihraç ediyoruz.

RUSYA — MOSKOVA

Salibiahmerler ve Rusya Türkleri Hilâliahmer cemiyetleri ittihadı 12 Eylül 1925 senesinde tesis edilmiş ve 3 Kânunsani 1928 tarihinde beynelmîl Salibiahmer komitesi tarafından tamnmıştır. Bu ittihadı Rusya, Okran-ya, Beyaz Rusya, Ermenistan, Gürcüstan Salibiahmer ve Özbekistan, Türkménistan, Azarbaycan Hilâliahmer cemiyetleri teşkil etmekte ve hali hazırda azalarının mevcudu da bir milyona balığ olmaktadır. İttihat müdafaai milliye, Bahriye, Hariciye Sıhhiye ve içtimai muavenet komser-

likleri ile san'at cemiyetleri soviyetik Rusya merkezi icra komitesi, Hima-yei etfâl ve Tayyare ve kimya inkişafı cemiyetleri teşriki mesai etmektedir. İttihat ve icra komitesinin senelik bütçesi 957517 rubleye ve ittihadı teşkil eden cemiyetlerin ise tahmini olarak 10,000,000 rubledir. Felâket anında yardım için ayrıca hususi bir tahsisat da mevcuttur. İttihatı teşkil eden cemiyetler tiyatro ve konserlerin şümendüfer idarelerinin şehir vasitai nakliyelerinin varidatından ve konsolosluk hasılatından yüzdelik alınır.

ERMENİSTAN

Ermeni Salibiahmeri 1920 senesinde ihdas edilmiş olup dokuz bin azaya maliktir. Bu cemiyetin başlıca mesaisi berveçhi zirdir.

Umumi felâket anında yardım — Ermenistan Salibiahmer mesaisinin en mühim kısmını umumi felâket anında yardım teşkil eder. Meselâ : Leninekan hareketi arzında bu Salibiahmer cemiyeti felâketin ilk gününden itibaren bir heyeti sıhhiye göndererek 3875 hasta ve yaralıya yardım etti. Aynı zamanda heyet Leninekan ve civar köyleri için mıntaka depoları ihdas ederek iâşeyi temin eyledi. Depolar 1927 senesi Mayısına kadar devam ederek muhtacine 442754 kap yemek tevzi ettiler.

İlk yardımlar. — Cemiyet ilk yardımlar için kurslar ihdas etti ve 1927 — 1928 seneleri zarfında 30 heyet teşkil edildi. Bu hey'etler aynı zamanda da ehaliye bir sıhhi piren-sip telkin etmek hususunda istihdam edilmektedir.

Sıtma palodizme karşı mücadele — Ermeni salibiahmeri Ecimmiyadzin-Megri ve Arpa de 3 tiropikal istasyon tesis etti. Bu istasyonlar asıl vazifeleri olan tedavi işlerinden mada — hastalıklardan kaçınma ve emrazı beledi prophylaxie — ile mücadele ve ehali arasında sıhhi mesail hakkında konfrans ve sinema ile müsahebeler vererek propağanda yapmaktadırlar.

Bu istasyonlardan mada Salibiahmer Malaryaya karşı 4 seyyar hastahane ihdas etti. Bunlar Ecimmiyadzin İstasyonu kontrolü altında çalışıyorlar.

Trahoma karşı mücadele — Ermeni Salibiahmeri sırf emrazı aynıye ile meşğul 2 seyyar hey'et teşkil etti. Bu heyetler Trahomun en ziyade icrayı hüküm ettiği mahallerde dolaşarak hastaları muayene ve tedavi ediyorlar.

Zührevi hastalıklarla mücadele — Salibiahmer (Parti)de zührevi hastalıklar için bir dispanser açdı ve bir seyyar hey'et teşkil ederek muayyen zamanlarda hastalığın fazla bulunduğu mahallere göndermektedir.

Salibiahmerin hastahaneleri ve İtâç tevzi mahalleri — yokarda bahsedilen müesseselerden mada ermeni salibiahmeri :

Arazdajanda muhacirler için bir hastahane				
Sevkarda	"	"	"	"
Karakilisede	"	"	"	"
Elenovkada	"	"	"	"

Sardarapatta ve Teğde 5 tibpi istasyon tesis etmiştir.

Himayeî etfâl — Cemiyet 1925 senesinde Erivanda bir «Çocuk Evi» açmıştır. Buraya sekiz ile Ondört yaşı arasında yüz çocuk almıştır. Bundan mada cemiyet 1927 senesinde arazii gayri mezruayı açmak hizmetini idaresi altına alarak buna bir doktor tahsis etti ve daimi bir servis teşkil etti.

GÜRCÜSTAN

1918 senesinde ihdas edilen Gürcü salıpahmeri 70000 azaya maliktir. Bu azalar meyanında 21000 genç — Juniors — mevcuttur. [*]

Salibiahmer 3 Vilâyet komitesile 16 mahalli komiteye maliktir.

Cemiyet bütün halk komiserlikleri ve valde ve çocuğun muhafazası Cemiyetleri gibi hususi müessesat ile teşriki mesai eder.

Yardım — bir felâket anında yardım için bir sandık teşkil edilmiştir. Ve Cemiyet 150 ilk yardım heyetine 4 yardım koluna ve 4 depoya maliktir.

Hıfzı sıhha — Yukarıda bahsedilen ilk yardım heyetleri tarafından hıfzı sıhhat kursları ve içtimai hastalıklar için konfranslar tertip edilir. Cemiyetin himayesi altında 70 karyolalık iki hastahane 53 seyyar heyeti sıhhiye 2 antipaludeennes istasyon mevcuttur. Hastahanelerde doğum mahalleri servisleri ve vilâyetlerde doğumdan evvel muayene ve çocuk bakıcı hidematı ihdas olunmuştur.

Hasta bakıcı hemşireler — Cemiyet hasta bakıcı hemşireler yetiştirmek üzere 4 mektebe maliktir. Tahsil müddeti 8 — 10 aydır. Tahsilden sonra hasta bakıcı hemşireler bir müddet Salibiahmerin faal memurinden olarak hizmet ettikten sonra diplomalı

hasta bakıcı hemşireler lüzumunda vazifeye celp edilmek üzere ihtiyat sınıfına nakl edilirler.

Gürcü Salibiahmeri muntazam mecmualar neşr eder ve bu mecmualar ile içtimai hastalıkla mücadele hakkında malûmat verir.

UKRAYNA

Ukrayna Salibiahmeri 1918 senesinde ihdas edilmiştir. Halihazırda mevcut azası 414000 e balığ olmaktadır. Bunlardan 14000 ni gençlik salibiahmeri azasıdır Salibiahmer yetişmiş gençleri — adultes — berveçhizir surette taksim edilmişlerdir.

1 — Faal azalar, teahhüdâtları bir rubledir.

2 — Fahri azalar, bunlar hey'eti umumiye tarafından intihap edilirler.

3 — Hakem azalar, teşkilât, içtimaları ve mali teahhütleri muhtelif usul tahtındadır.

Felâket anında yardım — Ukrayna Salibiahmer cemiyeti 1927 — 1928 senesi zarfında felâkete maruz kalan şehir ve köylere evvelki senelerden daha fazla yardımda bulundu. Cemiyet bu hususta bir sandık teşkil etti. Bu teşkilât sayesinde Ukrayna cunbunda kaht ve galâdan müteessir olan ehaliye yardım edilmektedir.

İlk yardımlar — 1927 senesi zarfında Ukrayna Salibiahmeri 3 ay devam eden 200 ilk yardım kursları tertib etti ve bu kurslar 10000 kişi tarafından takip edildi.

[*] Gençlik Salıpahmeri a'zası

Halihazırda yüze balığ olan ilk yardım hey'etleri fabrikalarda, madenlerde ilâahirihî yerlerde en yakın müessesatı sıhhiyeye merbut ilk yardım istasyonları ihdas ediyorlar. Bu istasyonlar bir Doktorun kontrolü altında çalışır.

Hıfzısıhha tedrisatı — Hıfzısıhha hakkında bilhassa köylerde yapılan propaganda salibiahmerin baktörleri tarafından konfrans, sergi ve sinama ile yapılıyor. Cemiyet aynı zamanda müteaddit ilânlar neşr ediyor.

Salebiahmere mensup tesisat — 1927 — 1928 senesi zarfında salibiahmer müesseseleri şunlardır:

191 hastahane, Dispanser ve kilinik

38 Verem Dispanseri ve sanatoryum

6 Zührevî hastalıklar Dispanseri
475 Doğum evi, süt nineler muayenehanesi, Süt damlası, çocuk eytanhanesi, kantinleri, gündüzleri küçük yavruların bakım ve iltica mahalleri, tatil kolonileri, oyun mahalleri vesaire..

110 Hamam, umumi çamaşırhane, sıhhi müzeler.

23 İşsizler yemekhanesi.

199 Salibiahmer eczahaneleri.

Hasta bakıcı hemşireler — Ukrayna salibiahmeri hasta bakıcı hemşireler yetiştirmek üzere iki mektebe maliktir. Bu mektepler aynı zamanda ziyaretçi hasta bakıcılarda yetiştirmektedir.

Mütercimi: İSKENDER

Poshof Hilâliahmer şubesine merbut cılvana nahiyesi heyeti idare azaları.

1 — Reis — Müdür Tahsin Bey, 2 — Kâtip — Muallim İsmail Bey, 3 — Halk Fırkası Mutemedi İsmail Bey, 4 — Aza Muallim Ahmet Bey, 5 — Aza Muallim Şuuri Bey, 6 — Nüfus Memuru Hasan Bey, 7 — Cılva Köyünde Niyazi Bey

Türkmenistan Hilâlihahmeri

1926 kânunusânisinde Sovyet Türkmen cumhuriyetinin merkez komitesi Türkmenistan Hilâlihahmerinin tees-süsünü kabul etti. Bu teessüse nazaren : Hilâlihahmer cemiyetinin gayesi : harp zamanında kızıl orduya mensup berri ve bahri efratdan mecruh ve ya hasta olanlara bakmak, harp esirlerine yardım etmek tabiat felaketleri esnasında halka muavenet göstermek, çocukları himaye eylemek ve içtimai hastahklarla mücadelede bulunmaktır.

Hilâlihahmer cemiyeti beyaz zemin

üzerinde kırmızı hilali işaret olarak istimal etmek hakkını haizdir.

Hilâlihahmer cemiyeti, 1864 beynel mül konvansiyonunun 1906 cıvra konvansiyonunun, ve beynelmül salibi-ahmer konvansiyonları ahkâmınca faaliyette bulunur, cumhuriyetin kanunu esasisi mucibince intehap hakkını haiz olan her vatandaş âza olabilir, bundan başka içtimai müesseselerde cemiyetin teşkilâtına iştirak edebilirler. Cemiyetin en büyük makamı müdiri umumiliğidir ve cumhuriyetin merkezi idaresi olan Aşkabadta bulunur.

6 3 1 4 2 5

Bayramda rozet tevzi münasebetile

- 1 — Gereze Hilâlihahmer Reisi Doktor Cemaleddin Bey, 2 — Veznedar Remzi Bey,
3 — Azadan Hami Bey, 4 — Azadan Ziya Bey, 5 — Azadan Talip Bey,
6 — Azadan Haşim Bey.

Müdiri umumilik heyeti merkez komitesi tarafından intihap edilir merkez komitesi sekiz azadan, müdiri umumilik heyeti ise reis, reisi sani ve kâtipten ibaret olmak üzere üç kişiden mürekkeptir.

Müdiri umumilige merbut, küçük bir kalem heyetide vardır.

Cemiyet. mülhakatda hususi murahhaslar tarafından temsil edilen icra uzuvlarına maliktir. Mümessiller ekseriya sıhhiye komiserliğinin emrinde bulunan doktorlardır ki cemiyet içinde ücretsiz çalışırlar son zamanlarda cemiyet, hususi mümessiller istihdamından feragatle mahalli komiteler ihdasını derpiş etmiştir. Mahalli komiteler cumhuriyetin her tarafında bir kaç

kişinin (yediden az olamaz) birleşmesiyle teessüs eder. Komiteler cemiyetin ibtidai teazuvunu vücuda getiren hüceyrelere mahiyetindedir. 1927 de ekserisi şehirlerde ve bilhassa Aşkabadta olmak üzere 50 komite mevcuttu.

Cemiyetin elyevm ekseriyeti şehirlerde olmak üzere on bin azası vardır türkmenistan halkının çokluğu köylerde yaşadığı için bu miktar, nüfusu umumiyeye nazaran hiç mesabesinde değildir. Yerli halkın cemiyet mesaisine bu kadar az bir nisbetde iştiraki türkmen heyeti içtimaiyesinin orta asya cumhuriyetleri evsafından olan hususiyetlerle izah edilebilir. Hey şeyden evvel nazari dikkata alınacak nokta türkmen gençliğinin heniz teşekkül devresinde bulunduğudur.

Çatalcada bayram münasebetile rozet tevzi eden bir gurup

Eski devirlerin icabatından olmak üzere muzlim bir cehl içinde puyan olan halk arasında huçeyrelerin teşkili meselesi cabuk terekki edecek bir keyfiyet değildir. Şehirlerden uzak havalede şu ve ya bu müesseseye mensup doktorlar bu kabil teşekküllerin çekirdeğini vücuda getirebilirler. Münevver zümrelerin tekasüf ettiği ve halk teşkilatının yapılabildiği şehirlerde hilâliahmer guruplarının teessüsü kolay olmaktadır.

Türkmenistan Hilâliahmerinin teşekkülünden evvel memleketde rus Salibiahmerinin bir şubesi çalışıyordu. Bu şube milli Hilâliahmer cemiyetine yalnız seyvar bir heyeti sıhiye ile

881 ruble para devr etmiştir, işte Türkmen hilâliahmer cemiyeti bu vesait ile işe başlamıştır.

Kısa bir müddetde ruslardan müdevver heyet daha:

Geniş bir kadroya iblağ edilmiş ve heyete bir ressam ile birde tetnoloji mütahassısı ilâve olunmuştur.

Heyet ilk iş olarak kernin havali-sine azimetle orada iki ay çalışmış ve 800 hastayı tedavi etmiştir. Bundan başka sıhhi içtimai konferanslar tertip ederek sarı hastalıklardan tahaffuz çareleriyle valdelik ve çocuk bakımı işleri hakkında halkı tenvir etmiştir. Bu sıhhi sefer mahalli hayat ve adetlerin tedkikine medar olması itibarile

Balıkesir Hilâliahmer merkezinde bayramın birinci günü rozet tevzi eden talebeden bir gurup

çok mühim neticeler vermiştir, bilhassa lohosalarla yeni doğan çocukların orada son derecede gayri sıhhi şeraite tabi tutulduğu görülmüştür. Doğum meselelerinde cin ve peri hikâyeleri ile ihtiyar kadınların göreneklerinin hakim olduğu ve hastaya muktaç olduğu sıhhi takayyudat yerine bir takım işkenceler yapıldığı görülmüyordu. İşte bu sebeple Türkmen Hilâliahmeri doğum işleriyle alâkadar olmağı kendisine en başlı vazife olarak kabul etti.

Hilâliahmer cemiyeti (Türkmen kadın evi) ne hediye olarak seyyar bir hastahane ile birde köylü kadınlara mahsus konsültasyon vücudu getirmiştir. Hastahanenin gördüğü hizmet pek büyüktür. Bundan başka Aşkabadda tahsile gelen yerli kadınları barındıracak bir de hayrathane tesis edilmiştir ki orada tahsillerini bitiripte köylerine dönen kadınlar Hilâliahmerin sıhhat propagandası için eyi bir vasıta olurlar.

Cemiyetin tasavvuru hastahaneden ayrıca seyyar bir heyet tefrik ederek sıhhiye hizmetinin hiç girmedığı yerlerde dolaştırmaktır.

Genç keşşafın sıhhati meselesi cemiyetin faaliyet planında mühim bir mevki işgal ediyor bu iş için Aşkabat civarında bir sanatoryom kampı yapılacaktır. Bundan başka cemiyet keşşafın tabi' olacakları sıhhi şeraiti tanzim vadisinde mufassal bir plan hazırlamıştır.

Köylerdeki sıhhi şeraiti düzeltmek maksadile Türkmen Hilâliahmeri sıhhiye komiserliği ile bil itilâf Serakh ve Karı Kalın şemtlarına doktor heyetleri

göndermiştir.. Bu heyetlere iki doktorla üç muavin merbuttur.

Türkmenistan da dahil olduğu halde alel umum orta asya milletlerinin sıhhi şartlarını düzeltmek hayati bir ehemmiyeti haizdir. Türkmen hâyelerinde hayat berbat bir şekildedir. Meskenleri sekiz on metre sahasında keçeden bir çadırdır ki bütün aile onun içinde yaşar. Bu çadır türkmenin yemek yediği oturduğu uyuduğu yerdir. Halbuki bu kadarda değil aynı çadır aynı zamanda hayvanlarında meskeni sayılır.

Türkmenlerin libası iç çamaşırı ile onun üstüne geyilen bir hırkadan ibarettir. Bu kifayeti gice gündüz terk etmezler. Başlarında bir takye onun üstünde gayet büyük ve yüksek bir kürklü kalpak vardır; kış veyaz aynı şeyi giyerler. Çamaşırı sade soğuk suya batırıp çıkarmak suretile guya yıkamış olurlar. Hamamdanda haberleri yoktur yıkanmak namına yaptıkları iş kanal sularına girip çıkmak sonra da hırka ile kurulanmaktır.

Yedikleri arpa ve yulaf unundan bir nevi ekmek pirinç iç yağı ve pamuk yağıdır. Sıcak zamanlarda mütemadiyen şekersiz yeşil çay içerler. Aşiretlerde hayvan bol olduğu için gıdaları da et cihetinden daha mebzuldür. Bütün bu sebepler göz önüne getirilirse Türkmen terbiyiesini temin yolunda sarf edilecek faaliyetin na mahut olduğu anlaşılır.

Türkmenistan sıhhiye komiserliği binlerce kişiye tedabiri sıhhiyeyi öğ-

retmekle büyük bir iş görmüştür. Bu hususta konferanslardan hususi umumi mahafilde nasihatlardan sinemalardan vasi mıkyaasta istifade olunmuştur. Bundan başka sıhhiye komiserliği müzeler tertik etmiş sarı hastalıklar dispanserlerinde kurlar açmıştır. Hilâliahmer cemiyetide komiserliğin bu mesaisine iştirak ederek şehirlerde ve köylerde ilk tedbirlere taalluk eden mälumatı kur halinde vermiştir. Elyevm bu kurları ikmâl eden 200 kadın vardır. Aşkabatta 12 civarda 17 kur açılmıştır. 1928 - 29 faaliyet pilânına nazaran 66 kur daha açılacaktır. Bu kurların matlup gayeye hizmet edebilmesi için ayrıca risaleler diyagramlar tablolar da tertip ettirilmiştir. Yine bu gaye ile dirki Hilâliahme evvelki fikre muhalif olarak kurların en şiddetli yaz sıcaklarında bile devamını tahtı karara almıştır. Kurları ikmâl eden en faal şakirtlerden bir heyet vücuda getirerek onu müdavâtı evveliyeye malzemesiyle techiz etmiştir. Pantürkmen idman konkuru esnasında bu heyet meşakka tehammül ve vazifeye merbutiyet hassalarından parlak bir nümune göstermiştir. 1929 da Merv'Leninskkerki de mümâsil detaşmanlar ihdası mukarrerdir.

Hilâliahmer Cemiyeti son zamanlarda hidematı sıhhiyede istihdam olunacak bir tayyare tedariki esbabınada tevesül etmiştir

Cumhuriyet münakale imkânları cihetinden çok fakir olduğu için gerek ilaçların ve gerek hastaların naklinde tayyareden nakadar istifade edileceği muhtacı izah değildir. 1927 de kıtlık felâketine uğrayan hedjen ahalisine türkmen Hilâliahmerinin yaptığı yardımlar hatırdadır. O zaman Salibiahmer ve hemşire Hilâliahmer Cemiyetleri Türkmen Hi-

lâliahmeri vastasile felâketzedelere yardım etmişlerdir

Türkmen Hilâliahmerinin yardımlar için daimi bir ihtiyat akçesi vardır bu para cemiyetin muhtelif iratlarından ayrılmıştır ve Cumhuriyet dahilinde zuhur edecek felâketlerde sarf edilmeye mahsustur. mahaza Cemiyet gerek Rusyada ve gerek hariçte zuhur eden felâketzedelere de bu paradan yardımlarda bulunmuştur. Galiçya kıtlığında ve ingiliz çocuklarına olduğu gibi Cemiyetin beynelmîl salibi ahmer komitesi nezdinde ve salibi ahmer işlerinin müstemirren rûyet edildiği şehirlerde mümessilleri vardır.

Cemiyetin varidatını tiyatro şimendifer biletlerinden ve konsoloşluk rusumundan tefrik edilen nisbetler teşkil etmektedir azaların şahsi teşebbüsleri ile toplanabilen paralarda varsada ehemmiyetsizdir varidatın yücede 43 ü tiyatro yüzde 35 i şimendifer biletlerinden yüzde ikisi aza teahüdatından yüzde dokuzuda hususi teşebbüslerdendir.

Cemiyetin ihtiyacı o kadar fazladırki 1927 — 28 senesinde varidatı umumiyesi olan 61395 rubleyi kâmilten sarfetmek mecburiyeti hasıl olmuştur.

Hali hazırda Cemiyeti işgal eden mühim mesele vaziyeti maliyenin islâhı ve kendisine verilen mali imtiyazlardan a'zami istifade temin etmek hususudur. bu meyanda teşkilat masrafının da tenzili derpiş edilmektedir. Bu hususlar hakkında tesbit edilecek faaliyet esasatı Türkmen Hilâliahmerinin içtimai umumisinden evvel istinat edilecek bir program mahiyetinde bulunacaktır.

Mütercimi: B. K.

Partie Française

L'ASSEMBLÉE GÉNÉRALE DU CROISSANT ROUGE

La réunion annuelle de l'Assemblée Générale du Croissant Rouge, annoncée en son temps par notre bulletin, s'est tenue avec la solennité habituelle dans la salle historique du parti du peuple, mardi le 9 avril 1929.

Vers 10 heures, les délégués élus de tous les coins du pays, pour prendre part à l'Assemblée Générale, arrivent et la salle de réunion prend la physionomie des jours des grands débats. A 10 h. 30 tous les délégués sont à leur place et Hassan Bey Efendi, Député de Trébizonde, et Vice Président du Comité Central du Croissant Rouge gagne le fauteil présidentiel, après l'appel des noms des délégués et après les formalités d'usage constate la majorité et ouvre la séance.

Les articles de l'ordre du jours sont les suivants :

1. — L'élection du président, du Vice - Président et des secrétaires.

2. — Etude des rapports sur l'activité du Comité Central et de la Commission du Contrôle de l'Assemblée Générale et en cas d'acceptation donner quittance au Comité Central.

3. — Approbation du budget pour l'exercice 1929 — 1930.

4. — Remplacement de 5 membres sortant par le tirage au sort.

5. — Propositions :

A. — Proposition du Comité Central concernant un crédit de 250,000 Ltqs. en faveur des régions atteintes de la sécheresse.

B. — Proposition du Comité Central pour accorder à quelques personnalités le titre de membre honoraire.

C. — Proposition du Comité Central concernant les biens aux Indes.

Suivantes l'article «I» on commence à l'élection du Président, Vice - Présidents et des secrétaires. S. E. Kiazim Pacha, Président de la Grande Assemblée Nationale et délégué de Stamboul, est élu Président, Hakki Chinassi Pacha, député délégué de Stamboul et Ismail Pacha, député délégué d'Eski-Chehir, sont élus Vice - Présidents, Selaheddine bey, député de Kodja-Eli et Docteur Sadeddine Bey, Député de Kars, tous les deux délégués, de Stamboul, sont élus secrétaires.

Hassan Bey, après avoir rempli les formalités, invite S. E. Kiazim Pacha d'occuper la place présidentielle. S. E. après avoir gagné sa place, a remercié les délégués et on a commencé à délibérer sur les questions qui figurent à l'ordre du jour.

La rapport sur l'activité du Comité Central et celui de la commission du contrôle de l'Assemblée Générale ay-

ant été acceptés, la discussion s'est portée sur le budget.

Après la lecture de tous les chapitres du budget, il a été accepté tel qu'il a été proposé.

Suivant le statut on a tiré 5 noms de membres du Comité Central qui seront remplacés par les nouveaux, les noms sortis au tirage sont : Dr. Moustapha Bey, député de Tchoum Chakir Bey, député d'Andrinople, Mahmoud Bey, député de Siirt et Alaeddine Zade Hasan Beys, qui sont de nouveaux élus membres du Comité Central.

Hikmet Bey, Ambassadeur de Turquie à Kaboul, membre du Comité Central du Croissant-Rouge, vu ses occupations qui l'empêchent de remplir ce dernier rôle, est considéré comme démissionnaire et il est remplacé au sein du Comité Central par Tevfik Bey, Secrétaire Général de la Présidence de la République.

Ensuite on passe au dernier article de l'ordre du jour qui comporte certaines propositions :

A. — Secours aux régions atteints de la sécheresse. — A cet effet, Dr. Assim Ismail Bey, Secrétaire Général du Comité Central, fait l'historique de la question, dont nous avons parlé dans les derniers numéros de notre bulletin, il explique ce qui a été fait et ce qu'il y aurait à faire pour pouvoir subvenir d'une façon efficace au secours des victimes de la sécheresse, et demande de porter le total de la somme affectée à cet effet à 750,000 Ltqs. La proposition du Comité Central est acceptée à l'unanimité.

B. — L'Assemblée Générale, sur la proposition du Comité Central accorde le titre de membre honoraire à Dr. Chérif Bey, Président du Comité du Croissant Rouge à Erzeroum, en prenant en considération ses longues années de service.

C. — La discussion se porte sur le dernier paragraphe de l'article 5 de l'ordre du jour, au sujet des biens du Croissant Rouge se trouvant aux Indes. L'Assemblée Générale, après avoir pris connaissance d'une longue lettre à ce sujet et après avoir écouté les explications données à cet effet par Assim Bey, Secrétaire Général du Comité Central, accepte la proposition du Comité Central concernant les biens en question.

Les membres de la Commission du Contrôle ayant été de nouveau élus, on passe à la lecture des motions présentées par les délégués au Président de l'Assemblée Générale, conformément à ces motions on décide de former une délégation composée de 5 membres avec la mission de présenter l'hommage et le respect profond de l'Assemblée Générale au Gazi Moustapha Kemal, président de la République, à Kiazim pacha, président de la grande Assemblée Nationale, à Ismet pacha, président du Conseil des Ministres et à Fevzi pacha, chef du grand Etatmajor Général, et de remercier les membres du Comité Central.

Bessim Atalay Bey propose de remplacer le nom « Hilali Akmer » - Croissant - Rouge - par « Kirmizi Ay » et par une seconde motion on propose d'accepter la dernière semaine du mois de Mai comme la semaine du Croissant Rouge; ces deux dernières propositions sont laissées à l'appréciation du Comité Central.

Le président annonce que les questions présentées à l'ordre du jour, sont terminées.

L'Assemblée Générale, au milieu de l'applaudissement générale, termine ses travaux.

Mes'ul müdürü: ARIF SÜLEYMAN

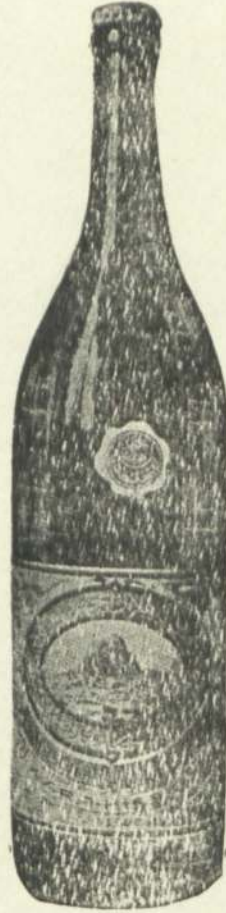
Hilâliahmer

Karahisar

maden

suyu

Sui hazım, mide, karaciğer, kum ve böbrek hastalıkları için yekâne tavsiye edilecek maden suyudur. Her gün taze gelmektedir.

Hilâliahmer

Karahisar

maden

suyu

Hasılatı Hilâliahmere aittir. Mütessas Doktor tarafından mahallinde imla ettirilmektedir.

Deposu sirkeçide Nur hanında 3 Numaradadır.

Tel. İst. 62

Vatandaş

Hava mecmuasını muntazaman oku. Hem tenevvür edersin hem de memleketine yarayacak faideli bir işe yardım etmiş olursun.